

La Favb qüestiona el Fòrum 2004

MARC ANDREU
Les "discutibles" reformes urbanístiques impulsades per valor de 1.740 milions d'euros amb l'excusa del Fòrum 2004 imposen un model de ciutat que les associacions de veïns no poden compartir ni avalar. L'única excepció és la renovació de La Mina, sempre i quan aquesta actuació contribueixi a dignificar aquest barri de Sant Adrià de Besòs. Paral·lelament, l'espai de debat sobre diversitat cultural, pau i sostenibilitat al que l'Estat, la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona destinen 319 milions d'euros (un terç, provinent de promotors privats com Endesa i Telefónica) difícilment s'orientarà de manera que els seus continguts "qüestionin" o facin perillar els interessos o actuacions de les administracions i empreses implicades.

Aquests són els arguments exposats per la Favb a principis de novembre en anunciar la seva desvinculació dels preparatius del Fòrum 2004. L'entitat veïnal no dubta que el Fòrum pot ser "un èxit d'espectacle i propaganda", però adverteix que "els espais de diàleg, reflexió, diversitat, intercanvi i solidaritat poden ser instrumentalitzats pels qui precisament no creuen en ells" i fa notar la "desproporció de mitjans econòmics destinats al Fòrum" en comparació "als recursos emprats per solucionar els problemes d'habitatge, equipaments, educació i convivència" que té la ciutat.

● Sorpresa política

La decisió de la Favb, madurada per la junta i en converses amb diversos sectors del moviment associatiu (el debat el va obrir el número 69 de CARRER el setembre del 2001), va agafar per sorpresa els responsables del Fòrum i dels grups polítics. Més enllà de la picabaralla desfermada en clau pre-electoral entre socialistes, convergents i populars, i de la indefinició, silenci o el fora de joc de republicans i ecosocialistes, el posicionament veïnal ha remogut el fràgil equilibri institucional. "La postura de la Favb sobre el 2004 ha sacsejat les estructures de govern municipals i de gestió del Fòrum, però obre una nova oportunitat", admet en positiu la quarta tinent d'alcalde Imma Mayol. El cas és que s'ha trencat l'agenda de treball que el Fòrum tenia planificada: arribar a les eleccions de maig del 2003 amb un consens públic sobre les obres d'infraestructura i limitar el debat de continguts a la recollida virtual d'uns 600 correus electrònics i a publicitar alguns dels artistes i famosos que podrien passar per Barcelona.

La posició de la Favb no ha fet més que reforçar una crisi de fons i de conseqüències encara incalculables oberta ja pel Congrés d'Antropòlegs —que al setembre ja va qüestionar els continguts del Fòrum— i per les manifestacions de destacats intel·lectuals com el

La desvinculació del moviment veïnal d'un esdeveniment que considera "pretext per impulsar unes reformes urbanístiques molt discutibles" desferma el debat sobre la credibilitat d'institucions i patrocinadors a l'hora d'impulsar la diversitat cultural, la pau i la sostenibilitat

Contradiccions de fons

Més enllà de l'urbanisme, l'Ajuntament de Barcelona, la Generalitat de Catalunya i el Govern espanyol insisteixen a justificar el Fòrum com a espai de debat sobre la diversitat cultural, la pau i la sostenibilitat. Les tres administracions, però, cauen en contradiccions que semblen incompatibles amb aquests objectius.

PAU

És poc creïble que al Fòrum es parli de pau quan un dels seus patrons, el govern del PP, dona suport a la guerra contra l'Iraq. A un nivell més concret, tampoc és un senyal de pau que l'Ajuntament de Barcelona envii els antidistúrbis de la Guàrdia Urbana contra els veïns de Ciutat Vella que reivindiquen una zona verda al Forat de la Vergonya o que, amb la Generalitat i l'Arquebisbat, s'entestés a enviar els geos per fer fora els okupes de Can Masdeu.

SOSTENIBILITAT

El suport de la Generalitat i de CIU al Pla Hidrològic Nacional i al trasvassament del Roine expressa la falta de sensibilitat d'aquest altre patró del Fòrum per la sostenibilitat mediambiental. Tampoc sembla gaire sostenible guanyar terrenys al mar per fer el zoo marí, construir una illa artificial davant de la desembocadura del Besòs, un nou port esportiu a Sant Adrià i privatitzar part del litoral per fer platges de talassoteràpia de pagament.

DIVERSITAT

La llei d'estrangeria del PPI les manifestacions essencialistes dels nacionalismes espanyol i català no afavoreixen la diversitat cultural. Tampoc té gaire pedigree multicultural un Ajuntament que l'estiu del 2001 va expulsar immigrants de les places de Catalunya i André Malraux o una ciutat que no destina els recursos socials i d'habitatge necessaris per afavorir la convivència als barris mentre pateix tancades d'immigrants en esglésies o casernes abandonades.

responsable del CCCB Josep Ramoneda —la seva renúncia, a l'octubre, com a membre del Comitè de Savis del Fòrum va forçar la seva dissolució— i els periodistes Joan de Sagarra i Sergi Pàmies. De Sagarra ha escrit que "això del Fòrum és un tinglado muntat per avalar unes determinades i importantíssimes obres". Pàmies es pregunta quin sentit té un *pollo* que serà "una suma de Grec, festes de la Mercè, Sónar, Festa de la Diversitat i carrusel de la Guàrdia Urbana, tot culminat amb el piromusical de rigor" i afirma: "El problema d'aquests esdeveniments apareix quan et preguntes si ens els podem permetre".

"Èticament, l'actitud dels veïns és irreprotxable; el que passa és que no és habitual un posicionament tan clar", afirma el secretari general de la UGT, Josep M. Álvarez. "La decisió de la Favb no és incoherent perquè ja en el seu dia va demanar que part del pressupost del 2004 es destinés als barris", recorda el president de Justícia i Pau, Arcadi Oliveres.

Per la seva banda, el portaveu de SOS Racisme, David Cárceles, assegura que la postura veïnal "no desentona" amb la posició d'entitats com la seva, que critiquen que no se'ls ha deixat "participar en la definició dels eixos del 2004".

El Fòrum Social Mediterrani del 2003 pot desbordar els objectius del 2004

Els congressos mundials de sindicats, religions, joventut, voluntariat i immigració programats a Barcelona coincidint amb el Fòrum comprometen verticalment amb indissimulada incomoditat part del teixit associatiu barceloní. Algunes entitats veuen condicionats els seus posicionaments per la dependència orgànica o econòmica d'institucions públiques.

Altres associacions i ONG admeten indignades, però en veu baixa, que s'ha mig comprat la seva complicitat amb promeses vagues i recursos per posar "un xiringuito" a l'esplanada del Fòrum.

Respectant "l'opció que altres entitats prenguin de cara al Fòrum 2004" i sense cap altre maximalisme que el de seguir treballant en el dia a dia "per millorar la convivència als barris i per un model de ciutat on les persones estiguin per sobre dels interessos privats", la Favb denuncia pressions i intents de tergiversar el seu clar posicionament. Des d'alguns estaments s'ha volgut fer creure que la reacció de la Favb responia a divisions internes, a maniobres polítiques del PP o de ICV-EUIA, i a interessos materials. La pluralitat del moviment veïnal i la trajectòria històrica de la Favb desmenteixen les primeres interpretacions; fins i tot algun alcalde socialista metropolità ha admès en privat que el problema és que sovint els polítics estan tan allunyats de la realitat que

veuen fantasmes on no n'hi ha.

La crítica de la Favb tampoc es pot explicar en clau de rabietat perquè el Fòrum no hagi acceptat la seva proposta de recursos per articular una participació ciutadana real i un debat previ al 2004 per barris (que, en canvi, si que sembla que el Fòrum vol ara fer pel pintoresc sistema d'enviar enquestadors porta a porta i d'organitzar reunions *upperware*). De fet, i lluny de qualsevol interès material, la decisió de la Favb ha posat en perill l'ampliació del local que l'entitat veïnal negociava amb l'Ajuntament. Fins al punt que alts responsables municipals van arribar a insinuar la denegació d'aquest equipament, xantatge que al final no es va concretar.

● Nerviosisme institucional

Tant les pressions com els intents indirectes de l'alcalde Joan Clos i del conseller delegat del Fòrum Jaume Pagès per mantenir oberts ponts de diàleg amb la Favb proven el nerviosisme que hi ha entre els responsables del 2004 i la seva pròpia inseguretat pel que fa a la implicació de la ciutadania en l'esdeveniment i al seu déficit de continguts. La fugida endavant de l'alcalde en anunciar deu milions de visitants al Fòrum enlloc dels cinc inicialment previstos, l'apel·lació al turisme d'alguns polítics per salvar el 2004 del "desastre" i les advertències públiques de Jordi Pujol i Josep Piqué en contra del protagonisme que pugui reclamar el moviment antiglobalització posen de manifest que l'èxit de façana del Fòrum pot ser el seu fracàs de fons.

El cas és que, fins ara, del 2004 només s'han concretat plans urbanístics (hotels, oficines, centre de convencions, vivendes, una plaça monumental, platges privades, un port esportiu, una illa artificial i un hospital geriàtric, un pla de seguretat policial, algunes milionàries exposicions i festivals encara poc definits i certs congressos institucionals (com el d'immigració impulsat per l'Institut Català de la Mediterrània, que preveu portar "1.500 experts").

Barcelona, en canvi, ja va demostrar a la contrària del Banc Mundial del juny de 2001 i a la cimera europea del març de 2002, que vol fóruns oberts, participatius i sense censurens ni barres. És el mateix que van demostrar els centenars de milers de persones reunides aquest novembre a Florència en el Fòrum Social Europeu.

Les administracions han d'entendre que no poden controlar ni teledirigir un debat social plantejat en termes de pau, sostenibilitat i diversitat cultural. Si s'entesten a descafeinar-lo o a manipular-lo en funció d'interessos especulatiu i d'equilibris electorals, corren el risc que el Fòrum Social Mediterrani convocat a Barcelona la tardor del 2003 robi la cartera al Fòrum 2004 i desbordi els seus plantejaments.